

A NYITNIKÉK ÓVODA HELYI NEVELÉSI PROGRAMJA

TARTALOMJEGYZÉK

1.Bevezetés	3
2. Helyzetelemzés	
2.1 Óvodánk adatai	4
2.2 Szakmai értékrendünk	6
2.3 Tárgyi személyi erőforrásaink	7
3. Óvodánk érték és célrendszere	10
3.1 Alapeveink	10
3.2 Általános nevelési célunk	11
3.3 Általános nevelési feladataink	11
3.4 Küldetésnyilatkozat, jövőkép	12
4. Óvodakép	12
5. ”Nyitnikék” Gyermekkép	12
6. Pedagóguskép	13
7. Az egészséges életmód, az érzelmi biztonság és a szocializáció alakítása	13
8. Anyanyelv – kommunikáció – az értelmi nevelés jegyében	22
9.Általános tevékenységi formák	23
9.1 Játék, élményen alapuló tanulásszervezés	23
9.2 Mozgás - Mozogjunk, tornázzunk	30
9.3 Ének-zene tánc - Énekeljünk, zenéljünk, táncoljunk	32
9.4 Mese-vers	34
9.5 Rajzolás, mintázás, kézimunka-népi kismesterségek	36
9.6 Környező világ megismerése – fedezzük fel a világot!	38
10. A fejlődés várható jellemzői az óvodás kor végére	40
11. Kapcsolatok	41
Felhasznált irodalom	45
	23

1. BEVEZETÉS

*„Minden pedagógia hamis,
amely nem elsősorban arra a
személyiségre támaszkodik
akit nevel, annak szükségleteire,
legbensőbb énjére.”*

/C. Freinet/

Óvodánk a város egyik újraéledő – **zöldövezeti területén**, egy általános iskola tőszomszédságában helyezkedik el.

Tágas udvarral körülvett, a 60-as években épült, gyermekintézmény.

Udvarunk, folyamatos, tudatos fejlesztéssel vált alkalmassá, a sokoldalú gyermeki tevékenységre:

- lehetőség van többcélú mászóakák, tornaszerek, sportszerek, hinták, valamint a foci pálya használatával a mozgásigény kielégítésére, fejlesztésére;
- babaházak, füves területek, kerti zuhany, terasz használatával, játékra, pihenésre, étkezésre, napfény, víz, levegő, edzés megvalósítására;
- szilárd burkolatú felületek, homokozók, konyhakert, virágoskert, gyümölcsfák, cserjék segítségével a környező világ tevékeny felfedezésére, megszerettetésére.

Az évszakváltás függvényében módunk van az egész napi óvodai élet szabadban történő megszervezésére.

Óvodánk 5 csoportjából 3 tágas, eredetileg csoportszobának készült; 2 csoport átépítéssel került kialakításra /kisebb méretű/, a kiszolgáló helyiségekkel együtt.

A gyermekek számára otthonosságot esztétikus, családias belső teret biztosít, az épület jellege, berendezése és a néphagyományra épülő ízlésvilágunk. Előszeretettel használjuk a természetes anyagokat, a népi és régi használati tárgyakat.

A gyermekek mindennapi életéhez – játékához szükséges eszközök rendelkezésre állnak. Nagy hangsúlyt fektettünk az óvoda arculatához igazodó felszerelések beszerzésére, használatára. Óvodánkat felszereltük mozgásfejlesztő, a népi kismesterségek gyakorlását szolgáló tárgyakkal, intellektuális képességfejlesztő játékokkal, könyvekkel.

A sajátos tevékenységi rendszerünk megerősítéséhez szükséges eszköztárunkat – amely jelenleg is jó színvonalú munkára ad lehetőséget – folyamatosan tovább bővítjük.

Az **egészséges óvodai élet** biztosítása érdekében – lehetőségeinkhez mérten – tiszta, higiénikus, biztonságos környezetet teremtünk.

A Nyitnikék óvoda adottságai, szellemisége **igazi óvodás éveket** biztosít minden kisgyermeknek. Elfogadjuk és felvállaljuk az egyéni igényeket. Figyelembe vesszük a szűkebb, tágabb, társadalmi környezet elvárásait.

2. HELYZETELEMZÉS

2.1 ÓVODÁNK ADATAI

Önmeghatározásunk a szülők és óvónők által kitöltött kérdőívek alapján illetve a nevelőmunka évenkénti értékelésének felhasználásával készült.

Szolnok a Tisza – Zagyva összefolyásánál található alföldi város. Adottságait /Tisza-parti sétány, Tiszaliget, uszodák – egyéb sportlétesítmények, múzeumok, közművelődési intézmények stb./ óvodásaink mindennapi életének színesítésében jól ki tudjuk használni.

A várost körülvevő települések – falvak szintén sok lehetőséget nyújtanak a tágabb természeti, társadalmi környezetünk életközeli megismeréséhez /mezőgazdaság, arborétum, vadaspark stb. –növény és állatvilág/.

Óvodánk a belvárostól elhatárolt, mégis hozzá viszonylag közeli kertvárosi részen helyezkedik el. Nincsenek körülöttük gyárak, kevés a közintézmény; egyéb tekintetben az infrastruktúra jól kiépített.

Épületünk, kiszolgálja ugyan a gyermekek szükségleteit, belső tere esztétikus, de felújítását folyamatosan végezzük.

A beírt gyermekek létszáma /5 csoportban/ - 5 éves intervallumban – 120-125 fő között változik; ez a 111-es férőhely számhoz viszonyítva 100% feletti kihasználtságot eredményez.

A tanköteles gyermekek közül /évente 45-50 fő/, csak 5-10 fő marad iskolaéretlenség miatt óvodában. A tankötelesek egy része a szomszédos II. Rákóczi Ferenc Általános Iskolában – velük 3 évig sikeres óvoda-iskola programot működtettünk -, a többiek a város különböző /tagozatos/ iskoláiban kezdik meg tanulmányaikat. Az iskolák – a tőlük kapott visszajelzések alapján mondhatjuk – elégedettek az óvodánkból érkező gyermekek felkészítésével.

A hozzánk járó gyermekek szüleinek végzettsége – évekre visszamenően – változatos képet mutat:

- munkanélküliek /növekvő tendenciát mutat/, - közép és felsőfokú végzettséggel.
- vannak fizikai dolgozók /csökkenő tendenciát mutat/, - többnyire középfokú végzettséggel;
- nagy %-ban található értelmiségiek, vállalkozók /növekvő tendenciát mutat/,
- többnyire felsőfokú végzettséggel;

A családok szerkezete 85-90%-ban ép /teljes/ család, a többi egy szülő /elvált vagy leányanya/, ahol az édesanya neveli gyermekét ill. gyermekeit. Leggyakoribb a két gyermekes család, de nem ritkák a három vagy ennél több gyermeket nevelők sem; vannak „egyék” is.

A szülők nevelési szemlélete:

- 80%-ban meleg, elfogadható; együttműködő,

A maradék 20% is többnyire együttműködő.

Igyekszünk – a kérdőívekben jelzett – elvárásainak eleget tenni, mely szerint az óvodától a következő sorrendben

fontossági sorrend:

1.sokszínű, gazdag tevékenységet	/72, 5%/
2.egyéni fejlesztőmunkát	/65%/
3.sok szeretetet	/57, 5%/
4.gondoskodást	/52, 5%/
5.érzelmi biztonságot	/45%/ várnak.

A családok többsége szabadidejét együtt tölti a gyermekekkel, változatos programokat biztosítva a tapasztalat és élményszerzéshez. Az egyoldalú ingereket /pl. számítógép, TV, videó/ ill. ingerszegénységet közvetítő családok gyermekei számára a tapasztalás és élményszerzés lehetőségét az óvodánkban igyekszünk pótolni.

Az elmúlt 5 évben a hátrányos helyzetű gyermekek száma nőtt; évente nyilvántartottak száma: 10 - 16 fő = 13%. A gyermekvédelmi felelős rendszeres kapcsolatot tart a rászoruló családokkal. Szükség szerint kezdeményezi segélyek és egyéb támogatások biztosítását. Az egyedi térítési díjtámogatásban részesülő gyermekek aránya 11%, növekvő, /étkezési támogatás/.

Ennek ellenére elmondhatjuk, hogy a családok többsége jó szociokulturális háttérrel rendelkezik.

A családokkal együttműködő partnerkapcsolatot alakítunk ki, az együttnevelést sikeresnek minősítjük, hiszen az itt töltött évek alatt mi feltétel nélkül elfogadjuk gyermekeiket, ők azonosulnak – az eredmények láttán – nevelési rendszerünkkel.

Minden évben felvállaljuk 1-2 speciálisan eltérő fejlődésű /pl. liszt és tejcukor érzékeny, nehezen nevelhető, HHH-s, SNI-s értelmi fogyatékos stb./ gyermek integrált nevelését, fejlesztését.

A lemaradást mutató gyermekek számára javasoljuk – felmérés alapján – a speciális kezelést /logopédia, fejlesztő pedagógia, pszichológia, neurológia stb./. Éves szinten számuk összesen 5-10 fő.

Rendszeresen tájékoztatjuk a szülőket gyermekük fejlődéséről.

A hozzánk érkező gyermekek többsége – az általában jónak mondható szociokulturális háttér következtében – érdeklődő, nyitott, de: mozgásszegény életet él,

táplálkozási kultúrája nem elég korszerű,
kevés élet és természet közeli tevékenységben lehet
otthon aktív /pl. keveset játszik, ill. nem
az életkorának megfelelő játékok állnak előtérben;
háztartási munkák; kerti munkák; bevásárlás stb./
viszonylag kevés élő mesét hall, keveset beszélget –
sok a beszédhibás gyermek,
nem ismeri a népi kultúra gyökereit.

2.2 SZAKMAI ÉRTÉKRENDÜNK

Óvodánk nevelési programja - a „nyitnikék életmód” - 20 éves alkotó pedagógiai munkánk eredményeként alakult ki.

Gyermekközpontú pedagógiánkat a magyar óvodapedagógia értékei alapján kialakult elvrendszerünk és a FREINET pedagógia szellemisége, alapjaiban meghatározza.

A 3-6-7 éves gyermekek életkori szükségleteihez igazodva alakítottunk:

- **vegyes életkorú csoportokat**, ahol a gyermekek együtt nevelkednek 3-7 éves korig, leképezve a családot; testvérek, rokonok, barátok együtt járhatnak, amely biztonságot nyújt.

Szokások gyorsabb elsajátítása, idősebbek példát mutatnak, szokásrendre figyelmeztetnek, segítenek, a függetlenség felgyorsul.

- **rugalmas, folyamatos napirendet**, amelynek keretében mindenki egyéni igénye, fejlődési üteme szerint élheti mindennapjait; a legtöbb időt a **játéokra** fordítjuk;

- **kötetlen foglalkoztatási formát**, ami biztosítja, hogy minden hozzánk járó gyermek érdeklődése, aktivitása, képességei szerint kapcsolódjon be a tevékenységekbe.

Ezek az elemek alapot adnak ahhoz, hogy minden gyermek érzelmileg biztonságban érezze magát a közösségen, kibontakozhasson önállósága, önérvényesítése.

Gyermekbarát nevelőmunkánkkal biztosítjuk annak lehetőségét, hogy az óvodánkba járó gyermekek felszabadultan élhessenek óvodás éveiket. Életkoruknak, egyéniségüknek megfelelő területeken, tevékenységekben tapasztalatokat, élményeket, alkotó ismereteket szereznek, sikerélményekhez jutnak, harmonikusan fejlődnek.

Pozitív érzelmekkel kezdhetik az iskolát.

A családdal szorosan együttműködve, a gyermekek életkori és egyéni szükségleteire, érdeklődésére alapozva szervezzük - a szabad játék érvényesítése mellett - az egészséges életmódot megalapozó, alkotó ismereteket biztosító és hagyományörző tevékenységeket.

A természeti és társadalmi környezet életközeli megismerését óvodán kívül rendezett programokkal is gazdagítjuk: pl. kirándulások, sport és kulturális eseményeken való részvétel, gyermek pályázatok stb.

A szülővel, a hagyományos kapcsolattartási formákon túl /szülői értekezlet, fogadóóra/, rendszeresen kezdeményezünk együtt nevelést elősegítő fórumokat, családi rendezvényeket: pl. családi sport nap, logopédiai-pszichológiai tanácsadás, játszótér stb.

Pedagógiai érzékenységgel biztosítjuk a gyermekek aktuális testi-lelki állapotához alkalmazkodó segítő gondoskodást, egyéni bánásmódot, családi légkört.

Az óvodánkban dolgozó minden felnőtt törekvése a gyermekek feltétel nélküli elfogadása, tisztelete, szeretete.

A hozzánk járó gyermekek - körzetes és körzeten kívüli - többsége jó szociokulturális környezetből érkezik. Képességeik és ismereteik - természetesen egyénenként is - eltérőek, de mutatják a mai kor kulturális értékeit és kevésbé értékes elemeit is.

Természetes módon segítjük óvodánkban az átlagostól lényegesen vagy speciálisan eltérő fejlődésű, magatartású gyermekek nevelését. (HHH; SNI). Őket is különleges figyelemmel vesszük körül, elfogadjuk másságukat mi és társaik is.

Nevelési programunk hatékony megvalósulását garantálja, hogy nevelőközösségünk minden tagja felsőfokú óvónői képesítéssel rendelkezik. Az alapképzésen túl, az óvoda sajátos arculatának megfelelő kiegészítő okleveleket is szereztünk.

A nevelőmunka színvonalának megőrzését, folyamatos fejlesztését ön- és továbbképzéssel, ill. továbbtanulással érjük el.

A nevelőmunkát – az óvoda működésének biztosításán túl – közvetlenül 6 fő szakképzett dajka segíti.

2.3 TÁRGYI-SZEMÉLYI ERŐFORRÁSAINK

Óvodánk a város egyik újraéledő – **zöldövezeti területén**, egy általános iskola tőszomszédságában helyezkedik el.

Tágas udvarral körülvett, a 60-as években épült, gyermekintézmény.

Udvarunk, folyamatos, tudatos fejlesztéssel vált alkalmassá, a sokoldalú gyermeki tevékenységre:

- lehetőség van többcélú mászóókák, tornaszerek, sportszerek, hinták, valamint a foci pálya használatával a mozgásigény kielégítésére, fejlesztésre;
- babaházak, füves területek, kerti zuhany, terasz használatával, játékra, pihenésre, étkezésre, napfény, víz, levegő, edzés megvalósítására;
- szilárd burkolatú felületek, homokozók, konyhakert, virágoskert, gyümölcsfák, cserjék segítségével a környező világ tevékeny felfedezésére, megszerettetésére.

Az évszakváltás függvényében módunk van az egész napi óvodai élet szabadban történő megszervezésére.

Óvodánk 5 csoportjából 3 tágas, eredetileg csoportszobának készült; 2 csoport átépítéssel került kialakításra /kisebb méretű/, a kiszolgáló helyiségekkel együtt.

A gyermekek számára otthonosságot esztétikus, családias belső teret biztosít, az épület jellege, berendezése és a néphagyományra épülő ízlésvilágunk. Előszeretettel használjuk a természetes anyagokat, a népi és régi használati tárgyakat.

A gyermekek mindennapi életéhez – játékaikhoz szükséges eszközök rendelkezésre állnak. Nagy hangsúlyt fektettünk az óvoda arculatához igazodó felszerelések beszerzésére, használatára. Óvodánkat felszereltük mozgásfejlesztő, a népi kismesterségek gyakorlását szolgáló tárgyakkal, intellektuális képességfejlesztő játékokkal, könyvekkel.

A sajátos tevékenységi rendszerünk megerősítéséhez szükséges eszköztárunkat – amely jelenleg is jó színvonalú munkára ad lehetőséget – folyamatosan tovább bővítjük.

Az **egészséges óvodai élet** biztosítása érdekében – lehetőségeinkhez mérten – tiszta, higiénikus, biztonságos környezetet teremtünk.

Nevelőközösségünk /10 fő/ összetétele és felkészültsége alapján vállalja a közösen választott nevelésfilozófia és nevelési alapelvek, a megalkotott nevelési program minőségi megvalósítását.

Az óvónők végzettsége, képzettsége:

felsőfokú óvónőképző:	7fő
főiskola:	3fő
Sindelar pedagógus	1 fő
fejlesztő pedagógus:	1 fő
nyelv-és beszédfejlesztő	1 fő
DIFER	1 fő
Nehezen nevelhető gyermekek nevelése	2 fő
Mentálhigiéne	1 fő
vízhez szoktatásra jogosult:	4 fő
néptáncoktató – alapfok:	2 fő
gyógytestnevelés tanf.:	2 fő
népi kismesterségek: szövő, korongozó, kosárfonó, szalmázó, csuhé-fonó tanf.:	10 fő
individuálpszichológia:	2 fő
szakvizsga:	3 fő

Erősségeink a személyi feltételek vonatkozásában:

A gyermek-felnőtt, felnőtt-felnőtt /szülő-óvónő, dajka, óvónő-óvónő, óvónő-dajka, egyéb munkatársak-óvónő, dajka/ **jó kapcsolata, szoros együttműködése,**
az óvónők sokoldalú **képzettsége,** folyamatos **önképzése,**
a dajkák **szakképzettsége,** a felnőttekben **meglévő értékek fejlesztése,**
a vezető és a testület **jó együttműködése** a döntésben.

Erősségeink a tárgyi felszereltség vonatkozásában:

Nagyon jó az ellátottságunk a **mozgásfejlesztés** területén: 2 készlet Greiswald tornaszter, 7 db bordásfal, 4 db zsámoly, 2 db ugrószekrény, 130db szivacs matrac, 1 db trambulín, 1 db Tini-kondi, maroklabdák, labdák /3 méretben/, Wesco ernyő, Ayres-terápiás eszközök, füles labdák, ugrókötél, gyűrűk, egyensúlyozó körhinta, többcélú udvari mászókák, egyensúlyozók, csúszda, ROTYCOM készlet stb..

Sokoldalú eszköztárral rendelkezünk a **népi kismesterségek** műveléséhez – különböző méretű szövőkeretek, kötélverő, 1 db gyermek méretű korongozó, félkész eszközök, anyagok: nemez gyapjú, gyöngy, szalma, gyapjúfonál, agyag stb.;

Megfelelően felkészültek vagyunk – eszközök vonatkozásában – az **értelmi képességek** fejlesztéséhez /egyéni és kis csoportos foglalkoztatáshoz/ - a fejlesztő eszközök többsége a Ravensburger játékcsalád tagja, ezen kívül különböző szemléltető és foglalkoztató eszközeink vannak /pl.: emberek, állatok, növények, közlekedés világa, képek az anyanyelvi játékhoz, audiovizuális eszközök stb./

A **játékhoz** – minden fajtájához - /többnyire saját erőből/ megfelelő készlettel rendelkezünk.

Udvarunk jól felszerelt, megfelelő méretű; tervezzük: további ügyességet fejlesztő felszerelések /pl. kötélletrák, többcélú mászókák beszerzését. Az óvoda**épület** külső megjelenése, műszaki állapota megfelelő.

Az 5 csoportszobához /3db 54m²/db, 2db 36m²/db/, 3 gyermekmosdó és 3 öltöző helyiség tartozik. A felnőtt szociális blokkot 1 kisméretű öltöző - fürdő – mosoda,

1 WC – mosdó alkotja

megtalálható továbbá: 1 melegítő konyha,
1 vezetői iroda – óvónői szoba – könyvtár
1 fejlesztő szoba
1 tároló helyiség

Technikai eszközökkel való ellátottságunk megfelelő: 1db fénymásoló /alapítványi tulajdon/
1db videó lejátszó
2db TV
5db magnó, rádió
1db számítógép

Nevelőközösségünk bízik az együttműködés hatékonyságában és hisszük, hogy nevelőmunkánk a gyermekek és szülők megelégedését szolgálja.

A Nyitnikék óvoda adottságai, szellemisége **igazi óvodás éveket** biztosít minden kisgyermeknek. Elfogadjuk és felvállaljuk az egyéni igényeket. Figyelembe vesszük a szűkebb, tágabb, társadalmi környezet elvárásait.

3. Tagóvodánk érték és célrendszere

Óvodánk egyaránt vállalja, a körzetben és körzeten kívül lakó gyermekek óvodai nevelését.

Pedagógiai értékek	Célrendszer
1. Érzelmi nevelés, szocializáció	Együttműködő, harmonikus személyiségű, a másságot elfogadó, nyitott, együtt érző, előzékeny, türelmes, segítőkész gyermek.
2. Játék és tevékenységben történő tanulásszervezés	Nyitott, vidám, kreatív, kutató-felfedező, szabályok betartására képes, együttműködő, önmegvalósító gyermek.
3. Egészséges életmódra nevelés, mozgás	Gyermekeink önállóan képesek kielégíteni alapszükségleteiket, stabil szokásrendszerrel rendelkeznek, igényesek saját testük, környezetük tisztaságára, és védik, óvják azt.

3.1 ALAPELVEINK

„A nevelést tekintjük úgy, mint kiteljesedést és felemelkedést, nem pedig tudás felhalmozást, idomítást vagy kondicionálást. A gyermek segítségével saját maga építi fel személyiségét. Hagyjuk szabadon megnyilvánulni, a lehető legkevesebb kényszerrel.”

/C. Freinet/

Az eddig leírtak ismeretében választottuk nevelésfilozófiánkat, alakítottuk nevelési alapelveinket:

1. **A családi nevelés elsődleges** az intézményes neveléssel szemben; a gyermek a szülőé; a család-óvoda kapcsolat csak demokratikus alapon működtethető – ez a szolgáltató jellegű **óvodák kiindulópontja**.
2. **Az egészséges életmód – érzelmi biztonság** megteremtése **óvodai nevelésünk fundamentuma**.
  - A mi nevelő testületünk fontosnak tartja, hogy a hozzánk járó gyermekek érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkörben, élmény gazdag környezetben nevelkedjenek.
  - A vegyes életkorú csoportszervezés olyan tapasztalatokat nyújt gyermekeinknek, amelyben megtanulják a közös együttélés szabályait: a feltétel nélküli elfogadást, nyitottságot a másság iránt, toleranciát, stb
3. Nevelőmunkánk - **játékközpontúsága** /a szabad játék elsődlegessége; játékba integrált tanulás/,

- nevelésközpontúsága /a világ élet és természetközeli megismerése tevékenység közben; népi kismesterségek gyakorlása/, óvodásaink **fejlődésének kulcsa**.

- Hangsúlyozzuk a játék szabadságát, amely a gyermek önként vállalt tevékenysége, ahol szabadon választ, mit, mivel, hogyan, hol, meddig és kivel.

4. **Az iskolai átmenet megkönnyítése**, sikeres biztosítása – a későbbi konstruktív életvezetés megalapozása – **pedagógiai munkánk felelőssége**.

- Gyermekeink harmonikus személyiségének, és képességeinek kibontakoztatásával alkalmassá válnak az iskolai életre.

Erősségeink – nevelőközösségünk szerint – munkánk tartalmi vonatkozásban:

Nevelési elveink kidolgozottsága; az óvónők **ötletgazdagsága**; **gyermekközpontúságunk**, **gyermekszeretetünk**, a gyermeki személyiség tisztelete; szeretetteljes légkör; **sokoldalú** – gyermekekhez igazodó **program**; **hagyományaink**.

3.2 ÁLTALÁNOS NEVELÉSI CÉLUNK

A változó világ igényeit, a családok különbözőségeit, a hagyományokat figyelembe véve óvodásaink a gyermekségük megőrzésével – egyéni érdeklődésük és képességük szerint – éljenek a szabad és szervezett élet és természetközeli tevékenységek:

- a játék
- a változatos mozgás
- a népi kismesterségek lehetőségével

Alakuljon ki testi/ lelki érettségük, nyelvi-kommunikációs fejlettségük, mely a következő életszakasz sikeres megkezdéséhez szükséges.

3.3 ÁLTALÁNOS NEVELÉSI FELADATAINK

1. A családokkal a demokratikus partnerkapcsolat alapján történő együttműködés, együttnevelés.
2. Az egészséges környezet megteremtése, stabil szokásrendszer megalapozása.
3. Biztonságot nyújtó családi légkörben a közösségi értékek megőrzése mellett az egyéni testi-lelki szükségletek kielégítése.
4. Az élet és természetközeli tevékenységek során a gyermekek aktív, felfedező, alkotó részvételének, a képességek és az önállóság kibontakozásának biztosítása.
5. A népszokások, néphagyományok valós szituációkban történő megismertetése.
6. Életmódszervezésünkkel, és pedagógiai tudatosságunkkal beszédhelyzetek teremtése, melyben a gyermekek nyelvi-kommunikációs fejlesztése megvalósul.

3.4 KÜLDETÉSNYILATKOZAT, JÖVŐKÉP

Mi, a Nyitnikék óvoda nevelőtestülete, vállaljuk, hogy olyan nyitott, családi légkört teremtünk, melyben gyermekeink és a szülők egyaránt otthonosan érzik magukat.

Közösen kialakított értékrend alapján, szakmai felelősséggel neveljük, fejlesztjük a ránk bízott gyermekeket.

A játékot óvodásaink legtermészetesebb semmivel sem helyettesíthető örömforrásának tekintjük, melyben gyermekeink, pedagógiai tudatosságunk által fejlődnek.

A népszokásokat és a néphagyományokat valós szituációkban ismertetjük meg, általuk erősítve óvodásaink szülőföldhöz való kötődését.

4. ÓVODAKÉP

Nyitott világ nyugodt légkör

Ingergazdag környezet

Toleráns elfogadás, befogadás

Nevelő – segítő bánásmód és kapcsolatrendszer

Intellektuális – egyéni élmények

Közösségi élmények

Érzelmi biztonság – egészséges életmód

Kiteljesedés

5. „NYITNIKÉK” GYERMEKKÉP

A Nyitnikék óvodások az életkori sajátosságoknak és egyéni adottságaiknak megfelelően óvodáskor végére:

- Elérik:
  - testi fejlettségük,
  - kommunikációs készségük,
  - szociális érettségük,
  - önállóságuk,
  - önérvényesítésük legmagasabb szintjét;
- Tisztelik az általuk megismert természeti, kulturális, emberi értékeket, népi gyökereket – néphagyományokat, védik-óvják azokat;
- Nyitottak, vidámak, kiegyensúlyozottak; sikerrel kezdhetik az iskolát.

6. PEDAGÓGUSKÉP

Nyitott, nyugodt

Innovatív, intelligens

Toleráns, elfogadó, gyermekszerető

Nézeteit megújítani képes, szakmailag igényes

Induktív, empátikus együttműködésre képes

Kiegyensúlyozott, rugalmas

Életvidám, humoros

Kreatív, tudatos

7. AZ EGÉSZSÉGES ÉLETMÓD, AZ ÉRZELMI BIZTONSÁG ÉS A SZOCIALIZÁCIÓ ALAKÍTÁSA

NYITNIKÉK ÉLETMÓDSZERVEZÉS

„A gyermek szabadsága nem azt jelenti, hogy egyszerűen magára hagyjuk a gyermeket, hanem azt, hogy segítő szeretettel emeljük köréje a megfelelő környezetet.”

/Montessori/

Az egészséges személyiségfejlesztés komplex gondozó – nevelő tevékenység, amely jelenti:

- a gyermekek egészségének megőrzését,
  - biológiai (testi)
  - lelki és
  - szociális

szükségeinek kielégítését,

- biztonságérzetük, elégedettségük, jó közérzetük biztosítását,

magába foglalja:

- a befogadást – érzelmi biztonság, szocializáció megteremtését,
- a helyes életritmus biztosítását a napirendben,
- a gondozást, a szokásrendszer kialakítását a következő területeken:
  - testápolás
  - táplálkozás
  - öltözködés
  - pihenés – alvás
  - (mozgás) edzés
- az egészséges környezet megteremtését

Célunk, hogy gyermekeink:

- testileg – lelkileg egészségesek, edzettek, alkalmazkodóképesek legyenek
- ismerjék fel szükségleteiket, és egyre önállóbban elégítsék ki azokat
- sajátítsák el és alkalmazzák az egészségügyi szokásokat, legyenek igényesek környezetük, saját személyük tisztaságára,
- bontakozzanak ki erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmeik, tulajdonságaik,
- alakuljon ki önfegyelmük, feladat és szabálytudatuk,
- alakítsanak ki pozitív érzelmi kapcsolatot környezetükkel,
- az óvodán kívül is alkalmazzák az egészséges életmód elemeit, a család segítségével.

Feladatunk:

- gondozással, az egyéni bánásmód alkalmazásával a gyermekek testi- lelki szükségleteinek – minden esetben, minden helyzetben – maradéktalan kielégítése,
- egészségük fenntartása, erősítése érdekében (az óvoda épületében és az udvaron) biztonságos, egészséges környezet megteremtése,
- helyes életritmus alakítása,
- az egészségügyi szokások önálló gyakorlásának, elvégzésének biztosítása,
- az óvodai szokások megismertetése a családdal, az együttműködés kiépítése ezen a területen is.

Óvónői magatartásunk:

- Szeretetteljes – testközeli kapcsolatban észrevesszük a gyermekek egyéni jelzéseit, igényeit, megismerjük szokásait, pótoljuk „hiányait”, kellemes közérzetet biztosítunk számukra.
- Gondozó - segítő – nevelő eljárásainkkal:
  - a rendszeres gyakorlás lehetőségének biztosításával,
  - fokozatos szoktatással,
  - következetességgel,
  - elismerés – sikerélmény biztosításával – ösztönzünk az önállóságra.
  - Az óvodákba bekerülő különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását felvállaljuk.
  - Tudatosan figyelünk arra, hogy modell szerepük itt fokozottan érvényesül.

A tevékenység gyakorlata:

A gyermekek eltérő módon és mértékben képesek alkalmazkodni megváltozott körülményekhez, így a család után az óvodai élethez is. Ezt maximálisan figyelembe vesszük, ennek megfelelően alakítjuk, szervezzük mindennapjaikat.

BEFOGADÁS: Az új gyermekeknek fogadó ajándékkal kedveskedünk. Az óvodába kerüléskor lehetőség van az „anyás” vagy egyéb családtaggal történő fokozatos beszoktatásra, amely a zökkenőmentesebb beilleszkedést szolgálja.

Lehetővé teszi a kölcsönös megismerkedést:

- A „Család” számára az óvodai nevelési rendszer megismerését,
- Számunkra az egyéni igények, elvárások, szokások megismerését,
- A pozitív kapcsolatok óvónő – család; óvónő – gyermek; gyermek – gyermek; gyermek – közösség beindítását.

A közösség valós értékeinek működtetése mellett teret kap az individuum, az önérvényesítés is.

A vegyes életkorú csoportszervezés elemei:

- Testvérek, rokonok, szomszédok, barátok – a társak együttléte, amely biztonságot ad minden gyermeknek - családias hangulat
- A csoportba járó nagyobb gyermekek segítsége, kedvezően befolyásolja a közösségi érzés, a „Mi” élmény kialakulását.
- Széles életkorú társkapcsolat lehetősége.
- Önállóság lehetősége, - a nagyok szívesen tanítják a kicsiket, megértőek a kevesebbet tudókkal, ösztönöznék a tudás megszerzésére.
- Az újonnan bekerülő alacsony gyermeklétszám lehetővé teszi a hosszabb ideig tartó személyes perceket.
- A gyermek a szeretet kimutatásának technikájával szembesül, átélheti a feltétel nélküli szeretet adásának élményét, az empátiát, együttérzést.
- Az állandóság biztosításával (gyermekközösség, óvónők, dajka) kudarc nélkül élhetik meg a nagyok - az iskola éretlenség miatt, - az óvodában maradást.

A biztonságérzetet fokozza, hogy megismertetjük őket az óvodai környezettel (saját csoportjukból kiindulva).

Mi óvónők és a dajkák is fokozott figyelmet fordítunk az új gyermekekre, pl. a gyermekek jellel ellátott helyeinek kijelölése, gyöngédséggel, türelemmel viseltetünk esetleges érzelmi kitérőik iránt,

elfogadjuk érzelmi vezéreltségüket, elfogadjuk az otthonról hozott tárgyaikhoz való kötődésüket (az óvodáskor végéig engedjük, hogy magukkal hozzák – elhelyezése minden csoportban kijelölt helyen, pl. kincsekosár).

Fontos a csoportban dolgozó felnőttek összehangolt, egymásra épülő, azonos elvárást nyújtó nevelőmunkája. A szokás - szabályrendszer tartalmi elemei megjelennek az egészséges életmód, a társas kapcsolatok, a játék, stb. területén.

Az óvoda nevelőihez való érzelmi kötődést testközeleli kapcsolatban erősítjük (pl. ölbeli játékok).

A társak elfogadását az irántuk való érdeklődés felkeltésével kezdjük.

Az új gyermekek érkezésével párhuzamosan történik a már óvodába járó gyermekek „újra beszoktatása”, az új szerepekre ráhangolása.

A befogadás ideje alatt zajló színes óvodai tevékenységek segítik az óvoda elfogadását, a kötődés erősítését.

A születés és névnapok megünneplése, (tortasütés) erősíti az összetartozás érzését.

A beteg gyermekek számára ajándékkészítés, meglátogatásuk otthonukba, szintén közösségi nevelésünk fontos elemei.

A helyes életritmus biztosítása – napirend:

Az életritmus – a rendszeresen, azonos időben végzett tevékenységek által – visszahat az életfolyamatokra.

Napi életritmusunk igazodik a gyermekek életkori egyéni szükségleteihez, tulajdonságaihoz, folyamatos, rugalmas, tehát megfelelő időt és optimális belső arányokat biztosít a különböző tevékenységekhez.

NAPIRENDI JAVASLAT

6. 30-tól   **Élet és természetközeli szabad és szervezett tevékenységek**

Szabad

J

Á

T

É

K

7. 30-ig   **Gyülekezés**

8. 30-tól   **Tízórai – folyamatos (tisztálkodás)**

Játékba integrált tanulás - komplexitás

Minden napos mozgás

10. 00-tól **A szabadban**

12. 00-tól

Ebéd

Étkezés

Pihenés

Mese, ének

14. 00-tól

Pihenés

14. 30-tól

Uzsonna – folyamatos (tisztálkodás)

Játékba integrált tanulás

15. 00-ig

Szabad

J

Á

T

É

K

17. 00-ig

A napirend kialakításának elemei, időkeretei:

- A gyülekezés: 6. 30- max. 8 óráig óvónői felügyelettel – a kijelölt csoportban – a szabad játék biztosításával történik, erősíti a „nagy” közösséghez tartozás érzését, csoportközi barátságokat alakít ki.
- Folyamatos érkezés saját csoportszobába - (megérkeztem tábla, reggeli „szeánszok”)
- Folyamatos étkezés - /délelőtt, délután/
Szakaszos étkezés - /délben 60 perc/ - csoporton belül kisebb időeltolódással szerveződik
- Délelőtt: **a szabad játék közben:**
  - élet és természetközeli szabad és szervezett tevékenységek;
  - szervezett játék;
  - komplex tanulásszervezés, játékba integrált tanulás; (5 perctől – max. 20 perc) egyéni, vagy kiscsoportos fejlesztés;
szervezett mozgás (heti 1 alkalommal mozgásos órák, 2 hetente vízhez szoktatás)
- Beszélgető kör (bármikor a nap folyamán, bármilyen témában a gyermekek igénye szerint), állandó helyen. (csoportbáb)
- Tisztálkodás
- Öltözködés
- Tevékenységek a szabadban (2 óra)
Mozgásos játékok, szabad szervezett tapasztalat, élményszerző séták, (egész csoporttal vagy kisebb csoportban), kulturális rendezvények látogatása (egész csoporttal vagy kisebb csoportban)
- Szervezett mozgás minden nap: játékos nagymozgások, szabály játékok kint és bent
- Mese vagy ének
- Pihenés (2 óra) – ebből 1 óra kötelező ágynyugalom
Az 1 óra letelte után: szabad tevékenység vagy szervezett játék (egyéni vagy kiscsoportos formában)

A napirendet az óvónők – a csoport sajátosságainak és az évszakok változásának megfelelően – önállóan alakítják ki. Mivel fontosnak tartjuk a családdal együtt töltött időt – a gyermekek bármikor érkezhettek az óvodába és bármikor elvihetők.

Gondozás – egészségügyi szokásrendszer kialakítása:

A gondozási műveletek kialakításában az óvodai éveket alapozó jellegűnek tekintjük. Kezdetben a gyermekek passzívak, a felnőtt végzi a gondozást, később a gyermekek aktív közreműködésével – fokozatos gyakorlás biztosításával – igénye szerint segíti, majd a gyermekek önállóan végzik – a felnőtt ellenőrzése mellett.

Az egy csoportban dolgozó óvónők – a dajkák bevonásával – megállapodnak a szokások pontos menetében – az azonos gyakoroltatás érdekében.

- Testápolás: - a személyi higiénia iránti igény kialakítását szolgálja:

Elsődlegesnek tekintjük a bőrápolást, ezen belül is az önálló kézmosás szokásának kialakítását: -
étkezések előtt – után minden esetben

-WC használat után

-szükség szerint, minden esetben, amikor szennyezettnek találja a gyermek.

A testápolási teendők közben a használatos eszközök helyes kezelését megismertetjük, elérjük önálló használatát.

Nyári időszakban mód van a gyermekek teljes fürdetésére – ezzel is fokozni kívánjuk a tisztaság iránti igényüket.

Az érzékszerveket fokozottan védjük. Az orr, haj szájaápoláshoz megfelelő feltételeket biztosítunk. A szükségletek kielégítését (WC használat) az egyes gyermekek szerint (nem csoportosan) intim körülmények megteremtésével (függönyözött fülkék) biztosítjuk.

- Táplálkozás:

A gyermekek egészséges testi fejlődéséhez napi 3 x-i alapétkezést biztosítunk. (tízórai, ebéd, uzsonna)

Elfogadjuk a gyermekek egyéni táplálkozási szokásait (elfogadás vagy elutasítás, válogatás): nem erőltetjük az ételek mindenáron való elfogyasztását. A szülőket étlapon tájékoztatjuk az óvodai étkeztetésről a komplettálhatóság érdekében.

A konyhai étrend kiegészítésére is módunk van: gyakran hoznak a szülők „vitamint” – gyümölcsöt, az óvoda gyakorlókertjéből nyersen fogyasztható zöldségeket, primőröket tudunk kínálni.

Esztétikus eszközök biztosításával szoktatjuk a gyermekeket:

- a kultúrált étkezési szokások betartására,
- az igényes terítésre – a környezet tisztaságának megóvására, helyreállítására,
- a helyes, önálló eszközhasználatra (fokozatosan villa, fejlettség szerint kés, önálló öntés, szedés stb.)
- az önkiszolgálásra, naposi munkára.

Étkezés közben természetesen viselkedhetnek (halk beszélgetés – jó hangulat).

A naposi rendszer csoportonként változó:

- az étkezés lebonyolításának segítésén túl más tartalmakat is hordozhat:

Az alkalmi megbízatások: - egyénre szabottak, vállalás alapján jelennek meg.

A munka jellegű tevékenységekben a felnőttek ösztönzése, biztatása, dicsérete alapján a megszerzett sikerélmények pozitív érzelmi viszonyt alakítanak a munkához (mások munkájának tisztelete, megbecsülése: másokért végzett munka), fejlesztik az akarati tulajdonságokat (pl. feladattudat).

Öltözködés: óvodás gyermekek célszerű (váltóruha, váltócipő, az időjáráshoz alkalmazkodó, kényelmes) öltöztetésére ösztönözzük a szülőket.

Az öltözködés önálló elvégzéséhez szükséges technikákat (a felnőtt állandó szóbeli magyarázatával kísérve) fokozatos gyakorlással sajátítják el.

Törekszünk a gyermekek komfortérzetét az egész nap folyamán gondozott megjelenésükkel (megkötött cipőfűző, betűrt trikó, felhúzott zokni stb.) biztosítani, ezzel igényességüket is alakítjuk.

Pihenés, alvás:

A gyermekek életkori – biológiai szükségletének kielégítéséhez napi 2 óra pihenést biztosítunk: lehetővé tesszük, hogy maguktól ébredjenek.

Ehhez megfelelő feltételeket teremtünk:

- zavaró külső – belső ingerek megszüntetése,
- alapos szellőztetés,
- kényelmes, higiénikus fektető,
- meghitt, nyugodt, csendes légkör (mese, éneklés, simogatás és egyéb egyéni szokások biztosítása,
- a jó közérzethez szükséges öltözet

Egy órás (javasolt) ágynyugalom után csendes tevékenységet végezhetnek a gyermekek (egyedül vagy az óvónővel).

(Mozgás), edzés: Az egészséges életmód biztosításának fontos elemei óvodáskorban

- mozgásszükséglet kielégítése (lásd. Mozgás), valamint
- a mindennapi edzés biztosítása.

Az edzettséget, alkalmazkodóképességük növelését:

- a levegő
- a napfény
- a víz
- (a mozgás) által biztosítjuk

- a fokozatosság,
- a rendszeresség,
- egyéni bánásmód (egyéni adottságok) elve alapján.

A szabad levegőn – udvaron – az évszaknak megfelelően (pl. szánkózás) minden gyermek annyit mozoghat, amennyire szüksége van.

A séták, kirándulások (a mozgásigény kielégítésén túl) a közös élmények megélését és a társas kapcsolatok alakulását is segítik.

A napfényvel való edzés kihasználására udvarunk optimális lehetőséget biztosít (árnyékos, félárnyékos, napos területek).

A vízzel való edzés — a gyerekek számára nyáron az udvari zuhanyozás, pancsolás, alkalmankénti strandolás biztosítja a levegő, napfény, víz együttes edzőhatásának érvényesülését. (nagyoknak vízhez szoktató program 2 hetente)

Bízunk óvodásainkat arra, hogy szükségleteiket, kívánságait – időben – szóban is jelezzék. Önmaguk (egyre önállóbb) ellátása közben tapasztalatokat, ismereteket szerezzenek önmagukról, környezetükről (testséma, összefüggések, matematikai és egyéb viszonylatok stb.). értelmi képességeik is fejlődnek.

Ezért nagyon fontos, hogy ezt a munkát különös körültekintéssel, kiemelkedő minőségben végezzük.

Az egészséges környezet megteremtése:

Óvodánk környezeti feltételei (melyet már az ajánlásban és az önmeghatározásban részben ismertettünk), kedvezően befolyásolják a gyermekek egészséges életmódjának alakítását, érzelmi kötődésüket második otthonukhoz.

A környezet alakításában a berendezés, felszerelés megóvásában, tisztaságának megőrzésében az óvónők, dajkák és a gyermekek is tevékenyen részt vesznek!

Az együttműködés élménye és eredménye erősíti a szocializációt, a „mi” tudatot.

Az élettér (csoportszobák, öltözők, mosdók, udvar) berendezésénél, kialakításánál (bútorok, anyagok, díszítés, eszközök) a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- tisztaság, biztonság,
- célszerűség, variálhatóság,
- esztétikum, melegség, harmónia.

A bejáratnál a népi kultúra régi és mai díszítő és használati eszközeiből álló – állandó honismereti gyűjtemény látható, amely kellemes közérzetet biztosít, gyökereinkre irányítja az itt élők figyelmét.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- önállóan képesek kielégíteni alapszükségeiket, szükség esetén képesek késleltetni azokat
- tudatosan beépülnek a szokások – stabil szokásrendszer alakul ki
- kialakul saját testük, környezetük tisztasága, rendezettsége iránti igényük.

Gondoskodunk – a feladatainkhoz szükséges (tisztálkodási, használati, foglalkozási) eszközökről.

Óvodánk (épület, udvar adottságai) nevelési rendszerünk sajátosságainak megfelelően, pl. az érkezőt az udvaron különböző fák, cserjék, élősövények, gyakorlókert, virágoskert, tavasztól – késő őszig pompázó virágok, télen az örökzöldek fogadják.

8.ANYANYELV-KOMMUNIKÁCIÓ AZ ÉRTELMI NEVELÉS JEGYÉBEN

*„ ....meg kell tanítanunk gyermekeinket a beszéd
használatára, a beszéd használatának igényére
és örömére.”*

/Gósy Mária/

Célunk: hogy gyermekeink óvodáskor végére

- egyéni képességeinek megfelelően –
- nehézség nélkül tudják kifejezni önmagukat;
- kapcsolataikban alkalmazzák a megfelelő nyelvi formákat, a beszédviselkedés szabályait – hallgassák meg egymást.
- Bátran és helyesen használják a nyelvet.

Feladatunk: - óvónői magatartásunk

- Beszédre ösztönző és sikerélményt biztosító légkör megteremtése, ahol a szorongóbb és a beszélni kész gyermekeknek is módjuk van sok „páros” illetve kiscsoportos beszélgetésre;
- A példaszerű minta – adás az élethelyzetekben; a megnyilatkozó gyermekek meghallgatása – érdeklődéssel;
- A vegyes életkorú csoport sajátosságainak megfelelő beszédtempó, tiszta jól artikulált ejtés;
- A beszélgetések témáját a gyermekek illetve a csoport érdeklődésének, aktuális tevékenységének, élményeinek megfelelően – naponta többszöri kezdeményezéssel – alakítjuk.

A tevékenység gyakorlata

- Állandó lehetőség biztosítása:
  - a gyermeki beszélgetésre, beszélgetésre
  - az óvónői beszédre
  - egymás meghallgatására
  - a napirenden belüli minden tevékenységben;
  - a gyermekek beszédállapotának felmérése
    - nevelési év elején minden gyermeknél;
    - 5-6 éveseknél logopédus bevonásával;

- az élet és természetközeli – szervezett – tevékenységek közben a gyermekek rendszeres és tudatos anyanyelvi – kommunikációs fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére

- bátran és szívesen beszélnek élményeikről, ismereteikről; szóban is jól megfogalmazzák szükségleteiket, vágyaikat;
- aktív és passzív szókincsük gazdag;
- megértik mások beszédét.

9. ÁLTALÁNOS TEVÉKENYSÉGI FORMÁK

9.1 JÁTÉK – élményen alapuló tanulásszervezés

Játszunk! – önfeledten

/a harmonikus, komplex személyiségfejlesztés jegyében/

*„...**sem**miben sem nyilvánul meg olyan világosan az emberek jelleme, mint a játékban.”*

/ L.NY. Tolsztoj/

A **játék** a kisgyermekkor elemi pszichikus szükséglete, legfontosabb, legfejlesztőbb **alaptevékenysége**, a fejlődés kulcsa.

A játékot óvodásaink legtermészetesebb, semmivel sem helyettesítő örömforrásának tekintjük melyben:

- megnyilvánul egyéni szükségleteik szabad önkifejezése;
- fejlődnek testi-, lelki-, szociális-. Értelmi képességei.

Ezek értelmében a folyamatos játékra fordítjuk a lehető legtöbb időt, sokféle eszközt, nagy teret

- minden évszakban-, a csoportszobában és az udvaron egyaránt.

A játék „igazi” megéléséhez

- kölcsönös bizalomra épülő, nyugodt, vidám, családias légkört;
- szellemi és cselekvéses aktivitásra serkentő környezetet,
- tapasztalat és élményszerzési lehetőséget teremtünk.

Vegyes életkorú csoportjaink lehetőséget biztosítanak a különböző játékfajták /klasszikus és általunk szervezett/ egyidejű megjelenésére.

A játékban csak az együttjátás – közösen kialakított – magatartási szabályai és testi épségük veszélyeztetése jelent korlátokat.

Értelmezésünkben a játék a nevelés – fejlesztés egészét áthatja, az alábbi módon érvényesül:

- **szabad játék,**
- **szervezett játék,**
- **játékba integrált tanulás,** melyekben a gyermek tudatosságunk által fejlődik.

1. Szabad játék = „igazi játék” /klasszikus játék/ *„ A játék a gyermek útja annak a világnak a megismeréséhez, amelyben most élnek, és amelyet tovább alakítani hivatottak.”/Gorkij/*

A szabad játék **más, mint a valóságos élet,** - szabad **érdek nélküli** tevékenység,

- a gyermek önmagáért való **zárt világa.**

Határok nélküli, intim, titkos közegbe kerül át, ahol nem a tudatos célok vagy a végeredmény vezérli.

Belső tudattalan indítékok mozgatják és maga a folyamat, a cselekvés jelenti számára a játékélményt.

Önállóan dönti el, hogy mikor és milyen mértékben lép vissza a mindennapi valóságba.

Célunk: hogy a gyermek önként vállalt, spontán játékában:

- megélje szabad energiáit;
- dolgozzon feszültségeivel, oldódjanak szorongásai;
- kipróbálja, gyakorolja, megismerje képességeit, lehetőségeit;
- bontakoztassa ki fantáziáját, ügyességét, kreativitását;
- élje át: - a mozgásörömet
  - a vágyait,
  - a közösségi érzéseket, társas kapcsolatokat
  - a kudarcot, a sikert,

teljes személyiség fejlődjön.

Feladatunk: - a játékjog érvényesülésének biztosítása az objektív, szubjektív feltételek tudatos, következtetés, körültekintő megteremtésével;

- az élmény,- és tapasztalatszerzés lehetőségeinek kihasználása tudatos szervezéssel.

Óvónői magatartásunk:

- Tiszteletben tartjuk a játékban a gyermekeket; a feltételteremtő, az együttműködő jelenlétet vállaljuk.
- Tudatos, szituációérzékeny magatartásunkkal, megengedő, támogató, biztonságot adó jelenlétünkkel a gyermekek igényeinek megfelelő partnerek vagyunk; korlátozó jelleggel csak a legszükségesebb esetben avatkozunk be.
- Nem alkalmazunk megkötéseket a szabad játék témájára, tartalmára, eszközeire vonatkozóan.

A tevékenység gyakorlata

A szabad játékba bele értjük a **játék klasszikus formáit**, amelyek az akceleráció miatt már nem a hagyományos módon és nem tisztán vannak jelen:

- **gyakorló játék**
- **szerepjáték** és a kapcsolódó - dramatikus játék,
  - bábozás,
  - barkácsolás,
  - építő-konstruáló játék
- **szabályjáték;**

valamint a szervezett játékban és a játékba integrált tanulásban megszerzett tapasztalatokra, ismeretekre, élményekre építve, játékidőben – a gyermekek által **játékként szabadon** **gyakorolt - mozgást,**

- **éneklést-zenélést,**
- **verselést, mesélést,**
- **rajzolást,....., népi kismesterséget,**
- **környezeti élményeket.**

Ezek segítik a klasszikus játékok kiteljesedését is.

Mindezek a vegyes életkor és a gyermekek igényei szerint egyidejűleg vannak jelen; a szabad **választás hatására** gyakran egymásra épülnek, vagy átmennek egymásba, hordozzák egymás jellemző jegyeit, mert: - a kicsiket a cselekvés

- a nagyobbakat az eszköz /tárgy/
- a legnagyobbakat a szerep motiválja.

A legnagyobbak játékaiban is felfedezhetőek „gyakorló játék elemek,”

pl.: - új építő játék felfedezésekor,

- egy-egy új mozgáselem gyakorlásakor.

A legkisebbek játékában is felfedezhetőek a szerepjáték tartalmi elemei,:

pl.:

- állatok utánzása,

- a nagyobbak játékában szereplőként való megjelenés a játék-játékszituációban elfoglalt helyétől függően – alárendelt vagy vezető szerepben.

Naponta ténylegesen kiélhetik pillanatnyi lelkiállapotukat, alkotókedvüket, aktuális élményeiket:

- ha a mozgással tudják kifejezni, akkor azzal,
- ha a „kuckózással” /egyedül vagy választott csoporttal/, tudják kifejezni, akkor azzal,
- ha manuális játékkal tudják kifejezni, akkor azzal...

Az elkezdett témák vagy lezárulnak egy nap alatt vagy akár több napon keresztül is tovább folytatódnak, pl.:

- új kiegészítő eszköz készítésével, barkácsolással /ami soha nem öncélú, mindenből lehet valami/
- új tartalmi elemek megjelenésével.

A szerepjáték kibontakozását sok életszerű eszköz biztosításával segítjük /pl.: igazi edények, szövő keretek, ruhatár az „átváltózáshoz” / egyéb kiegészítők /iskolatáska.../

Maguk az eszközök is gyakran hívnak elő dramatikus vagy egyéb szerepjátékokat.

Nálunk az építő – konstruáló játék sajátos tartalmakat is hordoz. A hagyományos /fa építőelemek, Legók, Duplók.../ játékeszközök mellett a csoportokban található szivacsmatracokat, Greiswald tornapadot, Polycarpov fa elemes tornaszert, a bútorokat, felhasználhatják a szerepjáték elemeként. Ezzel a térbeliségről valós tapasztalatokat, matematikai tartalmú ismereteket szereznek. /pl.: mekkora legyen, hogy elférjünk 6-8-an a kuckóban.../

A vegyes életkorú csoport kedvező feltételt teremt a szabálytudat alakulásához, hiszen már a legkisebbek is átélnek a játékban – az önmaguk vagyis a gyermekek által – állított szabályok betartásának vagy be nem tartásának sikerét, kudarcait.

Az irodalmi élmények hatása spontán módon jelenik meg a gyermekek szerepjátékában dramatikus elemként, azaz az általuk „kiválasztott” /átélt, megélt/ meseelemeket, jeleneteket részleteiben vagy egészében feldolgozzák az adott játékhelyzetnek megfelelően. pl.: saját szavaival vagy szó szerint idézve: szereplőket, szófordulatokat „refréneket”.../

A gyermek bábjátékának nyílt és látens értékeit fontosnak tartjuk az érzelmek fejlődése szempontjából.

A bábozás is többnyire a szerepjáték részeként jelenik meg, spontán módon irodalmi, zenei vagy egyéb élmények feldolgozása kapcsán. A mi gyakorlatunkban a paraván nélküli bábozásnak nagy hagyománya van, bár alkalmanként a gyermekek bábjátékához – kérésükre – biztosítunk paravánt.

A gyermek méretű ujj, zsák, zacskó sík és kesztyűbábok mindig rendelkezésre állnak az önérvényesítés e műfajban történő megvalósításához.

A szabad játék sokszínű lehetőségeinek megélése a **magasabb rendű érzelmek** kialakulásának optimális feltétele.

Tanulás a szabad játékban:

A **szabad játék** a gyermekek számára önmaguk és a világ megismerésének korai, gyakorlati tapasztalatokon alapuló, egyértelmű útja.

A spontán szerzett ismeretek pontosításának, begyakorlásának, beépülésének színtere is, ahol lehetőség van a tévedésekre, korrigálásokra, a következmények nélküli próbálkozásokra, ezért az iskola előkészítésben is elsődlegességet nyer.

A tanulás formái közül tehát prioritást élvez a spontán játékos tapasztalatszerzés.

2. Szervezett játék

A szervezett játék számunkra a fejlesztés /egyik/ alapvető – célzott eszköze, mert:

- magában hordozza a „játék” legjelentősebb értékeit /tevékenykedés, örömforrás/;
- a természetes fejlődési, - érési folyamatok megerősítéséhez, begyakorlásához biztosít kedvező feltételt;
- az óvónő személyéhez kötődő biztonság alapfeltétele az egyes gyermekek számára vagy kisebb csoportok számára szervezett játékoknak;
- segíti az együttműködési képesség /felnőtt – gyerek, gyerek-gyerek / kiépítését.

Célunk: hogy a szervezett játék aktív megélésének hatására a gyermek részképességei egyéni fejlődési ütemének, fejlettségi szintjének megfelelően – fejlődnek;

- spontán szerzett ismereti, tapasztalati beépüljenek,
- együttműködő képességük, önértékelésük pozitív irányba fejlődjön.

Feladatunk:

- az egyes gyermekek ismeretében választjuk ki és alkalmazzuk a fejlesztést adekvátan biztosító játékot;
- a szervezett játékban kivárjuk, hogy a problémahelyzetekre önállóan keressenek és találjanak megoldást;
- a gyermekek elérhető közelségben elhelyezett játékeszközöket célzottan is alkalmazzuk;
- oldott, kötetlen légkört biztosítunk.

Óvónői magatartásunk:

- A szervezett játék hatékonysága érdekében igyekszünk a gyermeket megismerni, elfogadni.
- A szervezett játék irányításakor a gyermekek reakcióira, tényleges fejlettségi szintjére, értékeire építünk; pozitív pedagógiai magatartásunkkal örömhöz, sikerélményhez juttatjuk.
- Szakmai felkészültségünket, játék repertoárunkat folyamatosan, rendszeresen bővítjük.
- Mi magunk is szeretünk játszani; együtt örülünk a gyerekekkel a játékban.

A tevékenység gyakorlata

A szervezett játék alkalmazását három fő elemre építjük:

1. A kiválasztott játék /egy adott részképesség vagy egy-egy személyiségjegy fejlesztésére/ tudatos megismertetése egy-egy gyermekkel ill. kisebb-nagyobb csoporttal.
2. Az adott játék hatékonyságának fokozása többszöri gyakorlással; /”szabály” nehezítés vagy könnyítés egy-egy gyermekre vagy csoportra szabottan/.
3. A megismert játékok és eszközök szabad választása és használata; amely a gyermekek számára élményforrás a szabad játékhoz is.

Ezzel kíváncsiságukat, intellektuális igényüket elégítjük ki, egyénre szabottan.

A szervezett játék időtartamát a napi tevékenységek ritmusa, a gyermekek állapota /kifáradása vagy éppen intenzív belelendülése/ szabja meg. A legnagyobbak számára esetenként kötött keretben is szervezzük.

Az általunk felvállalt, kiemelt megfigyelési – és fejlesztési területek /A GYERMEKI SZEMÉLYISÉGJEGYEK KIBONTAKOZÁSÁNAK KIEMELT MEGFIGYELÉSI ÉS FEJLESZTÉSI TERÜLETEI 3-7 ÉVES KORBAN című szempontsor alapján/, melyeket a szervezett játék keretében is figyelembe vesszük.

Az általunk alkalmazott játékok jellege:

- utánzásos játékok,
- mimetikus játékok,
- fantázia játékok,
- szimbolikus játékok,
- kommunikációs – anyanyelvi játékok,
- drámajátékok,
- kreatív játékok stb.

A szervezett játékban használható fejlesztő eszközök:

A kereskedelemben kapható kész eszközök:

- társasjátékok,
- konstruáló játékok,
- memória játékok,
- kirakók,
- párosítók, dominók,
- érzékelő játékok,
- fűzőcskék,
- torna és sporteszközök,
- hangszerek, kiegészítők, hangkazetták,
- bábok, fejdíszek, ruhatár az „átváltózáshoz”, mesekönyvek,
- a vizuális fejlesztés hagyományos és korszerű eszközei, szerszámok, valamint a népi kézművesség alapeszközei,

Óvodai szemléltető eszközök:

- MINIMAT,
- Logikai készlet,
- Színes rudak készlete,
- Síkmértani formák készlete,
- Növények,- állatok,- emberek, közlekedés világa,
- Képek az anyanyelvi játékhoz /készlet/
- A csoportszoba egyéb tárgyai.

Általunk készített eszközök:

- társasjátékok,
- memória játékok,

- puzzle,
- felmérő és fejlesztő feladat- és játékgyűjtemény,
- félkész eszközök,
- hangszerek.

A fejlesztési területet a játék jellegét és az eszközt az óvónők az adott /csoport/ ismeretében – a módszertani alkotószabadság jegyében – szabadon választják meg.

Belső használatú gyűjtemény /felmérő és fejlesztő feladat – és játékgyűjtemény/ készült az egyes fejlesztendő területekhez, kiegészítése /részképesség fejlesztő játékok/ a következő évek feladata a gyakorlati tapasztalatok alapján.

Tanulás a szervezett játékban:

A szervezett játékban a minden érzékszervre ható tanulást a következő tanulási formákkal biztosítjuk:

1. Az óvónő által kezdeményezett tevékenységekben megvalósuló tanulás.
2. A gyermeki kérdésekre és válaszokra épülő ismeretszerzés.
3. A gyakorlati probléma és feladatmegoldás.

3. Játékba integrált tanulás - komplexitás

Mozgás

Ének-zene tánc

Vers-mese

Rajzolás, mintázás, kézi munka – népi kismesterségek

A környező világ megismerése

9.2 MOZGÁS - **Mozogjunk, tornázzunk!** – változatosan /az egészséges életmódra nevelés jegyében/

*„A testi nevelésnek a test összes lehetőségének felfedezésével és az azok feletti uralommal kell kezdődnie”
/C. Freinet/*

A mozgásfejlesztés fontos szerepet játszik az egészség megóvásában, felerősíti a gondozás hatását.

Célunk: - **Őrizzék meg** a gyermekek **természetes mozgásigényüket; legyen**

tapasztalatuk a mozgás változatos lehetőségeiről; a vízhezszoktatás csoportokban

a víz is váljék természetes mozgásközeggé;

szívesen és sokat mozogjanak;

az ösztönös mozgások alakuljanak tudatossá;

önmagukhoz képest rendelkezzenek megfelelő mozgáskultúrával.

- Egyéni sajátosságaikhoz és képességeikhez mérten **váljanak edzetté, jól terhelhetővé;**

ismerjék testüket; megfelelő testtartásuk legyen.

- **Alakuljanak ki az egészséges életmód alapjai.**

Feladatunk:

- Az idegrendszeri érési folyamatok és az izomzat fejlődését figyelembe véve a spontán és a szervezett **mozgásos önkifejezés feltételeinek** /sok idő, megfelelő eszköz/ **megteremtése** – lehetőleg a szabadban /uszodában/, a **gyakorlás lehetőségének biztosítása**, a rendszeres mozgás, mint esztétikai élmény, mint örömforrás – **megszerettetése**, a **testi képességek a testséma fejlesztése**; pozitív szóbeli ösztönzés – **erkölcsi-akarati tulajdonságok fejlesztése**;
- A tartásjavítás preventív és korrekciós elemeinek beépítése a szervezett mozgásba; speciális mozgásformák megismertetése, gyakoroltatása /pl. vízben mozgás/.

Óvónői magatartásunk:

- Figyelembe vesszük az egyes gyermekek aktuális állapotát /egészség, hangulat/.
- Teret engedünk a gyermekek mozgásos önkifejezésének a nap bármely időszakában /az étkezési, pihenési, testápolási idők kivételével/, bátorítjuk őket.
- Sok és sokféle mozgásos játékot ismerünk és alkalmazunk.
- Biztatjuk a gyermekeket minél több mozgásforma kipróbálására.
- A hibákat a helyes mozgás dicséretével javítjuk.

A tevékenység gyakorlata:

A vegyes életkorú csoportban a szervezett mozgásos tevékenységet nagy előrelátással tervezzük, szervezzük; figyelembe vesszük a különböző korosztályok mozgásszükségletét, mozgásformáit, a nemek közötti különbségeket, ennek megfelelően alkotunk esetleg kisebb csoportokat, ügyelünk a terhelésre. A gyermekek – fáradékonyságuk és kedvük szerint – ki és belépnek a folyamatba. Együtt mozgunk a gyermekekkel a szervezett keretben; nem a séma közvetítésére helyezzük a hangsúlyt, hanem a gyakorlatok hatékony kivitelezését segítjük /pl. prevenció, korrekció mozgáselemek; vízben végzett mozdulatok, stb./

Az általunk szervezett mozgások:

- Mindennapi mozgás kint, bent
- „**Mozgásos órák**” /hetente egy alkalommal/
  - gimnasztika,
  - természetes mozgások,
  - a tartásjavítás prevenció és korrekció elemei
  - mozgásos játékok
- **Vízhezszoktatás** - nagyoknak 2 hetente
- Intenzív úszótanfolyam
- Séták, kirándulások, túrák
- Népi- és sport játékok
- Városi csapatverseny
- „Ovi – Olimpia” /évente egy alkalommal/

A gyermekek mozgásszükségletének kielégítésével és az óvodai élet helyes megszervezésével, - mely a gyermeki lét alapfeltétele, - a gyermekek egészségének megőrzését, testi-lelki-szellemi fejlődését biztosítjuk.

Tanulás mozgásban – mozgással

Mivel a tanulás feltétele a gyermek cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalás lehetőségének biztosítása ezért a tanulás egyik fontos színtere a mozgás.

A mozgásos tevékenységek közben a következő sorrendben érvényesülnek a tanulási formák:

1. spontán, játékos tapasztalatszerzés,
2. gyakorlati problémamegoldás,
3. utánpótlásos és modellkövető,
4. Óvónő által irányított tapasztalatszerzés.

9.3 ÉNEK-ZENE, TÁNC - Énekeljünk, zenéljünk, táncoljunk! – felszabadultan /az érzelmi nevelés és a néphagyományok jegyében/

*„Mert azt tanultam mindenütt, azt
láttam minden nemzetnél, hogy az
apák dolgát folytatják az utódok...”*

/Kós Károly/

A zene hatása olyan emberformáló erő, mely kihat az egész személyiségre. A gyermek a zene hatására kiegyensúlyozottá válik.

Az értékes zene fogékonnyá teszi a szép befogadására, formálja ízlését és emberi magatartását.

Célunk: hogy óvodásaink

- legyenek nyitottak és fogékonyak a zene iránt,
- bátran énekeljenek, mondókázzanak,
- igényeljék a közös éneklést, zenélést, a szép együttmozgást; használják ezeket a szabad önkifejezés eszközeként
- ismerjék meg és legyenek jó barátságban a környékbeli énekes népi játékokkal, népdalokkal, jeles napok dalaival, a népi hangszerekkel – a népi gyökerekkel.

Feladatunk:

- Élmenygazdag zenei miliő teremtése, a gyermekek folyamatos ösztönzése az örömteli énekes játékra, táncra, zenélésre; a feltételek folyamatos biztosításával /hely, idő, eszköz/; saját példamutatásunkkal.
- A jeles napok, a népszokások életszerű helyzetekben történő ápolásával elősegítjük a zenei anyanyelv megalapozását.

Óvónői magatartásunk:

- A mindennapos éneklés belső igényünkből fakad;
készek vagyunk repertoárunk folyamatos megújítására;
törekszünk a furulya biztos használatára és zenei kultúránk állandó finomítására.
- Építünk a gyermekek spontán kezdeményezéseire, igényük szerint bekapcsolódunk;
a szervezett énekes játékot akkor kezdeményezzük, amikor a gyermek és óvónő egyaránt motivált,
velük együtt élvezzük a közös játék örömeit és készek vagyunk a gyerekek igénye szerint a zenei élményt újra és újra átélteni.
- Elsősorban az élő zenét közvetítjük szívesen, de nem zárkózunk el az értékes zene audiovizuális eszközökkel történő közvetítése elől sem.

A tevékenység gyakorlata:

Derűs, nyugodt légkörben zenei repertoárokból szabadon válogatunk, figyelembe véve a vegyes életkort, a gyermek fejlettségi szintjét és érdeklődését, az aktualitást, a helyet, tudatosan választunk eszközt.

Az általunk szervezett zenei tevékenységek:

- Énekes gyermekjátékok, mondókázás
- Zenei képességfejlesztés
- Tánc, tánccház
- Zenehallgatás; ismerkedés a népzenevel, műzenével; hangszerekkel
- Adventi hangverseny
- Szolnok környéki, Jászsági népszokások ápolása – jeles napok
  - Szüret /október 15-től/
  - Advent /november 30-tól
    - Mikulásjárás /december 6./
    - Luca napi szokások /kotyolás/ /december 13./
    - Karácsonyi népszokások
  - Farsangi alakoskodás /vízkeresztől hamvazószerdáig/
  - Kiszézés /virágvasárnap/
  - Húsvéti népszokások
    - Zöldághordás
    - Komálás
    - Komatál hordás
    - Locsolkodás
  - Pünkösöd /húsvét után 50. nap/
- Népi hangszerkészítés

Forrásanyagok: Forrai Katalin: Ének az óvodában; Európai gyermekdalok
Tözsök Béla: Zenehallgatás az óvodában; Tulipánfa
Kodály Zoltán: Kisemberek dalai; Bicíniumok
Béres: Furulyaiskola
Csete Balázs: A jászkiséri gyermekek élete
Kiss Áron: Népi gyermekjátékok
Selmeczi Marcell: Csigabiga palota; Adj király katonát
Lázár Katalin: Népi játékok
Dömötör Telka: Énekes népszokások
Tarján Gábor: Mindennapi hagyomány
Kiss Magdolna: Népi gyermekjátékok Csépan
Kerényi: Gyermekjáték dalok

Tanulás az ének-zeneben – énekkel, zenével, táncsal:

Az ének-zenei tevékenységek közben a következő sorrendben érvényesülnek a tanulási formák:

1. Utánzásos modellkövetés – magatartás és viselkedéstanulás
2. az óvónő által kezdeményezett szervezett /zenei/ tevékenységekben megvalósuló tanulás

9.4 MESE -VERS

Verseljünk, meséljünk! – élménygazdagon -

/az érzelmi nevelés jegyében/

*„A gyermek lelke tiszta lap.
Gondold meg mivel írja tele a
Könyv, amelyet a kezébe adsz.”
/Móricz Zsigmond/*

Napjainkban különösen fontosnak tartjuk az érzelmi biztonság erősítését, a gyermeki élményfeldolgozás megsegítését az értékes irodalmi művek, a népi mondókák, népmesék előtérbe helyezésével.

A vers-mese: - a gyermeki élményfeldolgozással az érzelmi-etikai, értelmi fejlődés színtere;
- a belső képalkotással a külvilág, az emberi belső világ viszonyatainak közvetítője
- az anyanyelvi fejlődés hatékony eszközeként az „igazi” tanulás alappillére.

Célunk: A gyermekek az örömteli vers-mese élmények segítségével, azok képi és konkrét világának felfedezésével

- **dolgozzák fel szorongásaikat**

- váljanak érzelmileg kiegyensúlyozottá,

- **alakuljon** érzelmi-etikai, **értelmi világgépük;**

a vers-mese befogadásával és azok szabad előadásával

- **beszédfejletségükben, anyanyelvük használatában, kommunikációjukban** önmagukhoz képest **érjék el a legmagasabb szintet;**

- **szabadon, bátran nyilvánítsák ki érzelmeiket,** élményeiket, gondolataikat, az élő óvodai irodalmi élmények hatására

- **őrizzék meg** nyitottságukat, érdeklődésüket, vers-mese szeretetüket,

- mindennapi tevékenységükbe építsék be a népi és egyéb értékes irodalom elemeit;

- **alapozódjon meg olvasóvá válásuk.**

Feladatunk:

- A személyes kapcsolatokon alapuló érzelmi biztonság megteremtése; a csoport „mesélési” szokásainak kialakítása.

- Az aktuális „anyag” kiválasztásánál és közvetítésénél a gyermekek érdeklődésének és lelkiállapotának figyelembe vétele.

- A könyvszeretet megalapozása:

- saját könyveik,

- a csoport „könyvtár” és

- az óvodai „fiók” könyvtár használatával

Óvónői magatartásunk:

- átélt előadásmódunkkal igyekszünk elősegíteni a gyermekek belső képalkotását.
- Az egyszerű versek, mesék előadása – szövegszerűen – lehetőleg – „fejből” történik; /kivéve a folytatásos meseregényeket, verses meséket, elbeszéléseket – itt is tarjuk a szemkontaktust!/
- Csoporton belül mindkét óvónő – igényesen válogatott, folyamatosan bővülő – saját repertoárral rendelkezik.

Tevékenység gyakorlata:

A vegyes életkorú csoportszervezés miatt különös gonddal figyelünk a mese kiválasztásra; biztosítjuk a kisebbek számára az egyszerű meséket, a nagyobbak igényei szerint a bonyolultabbakat /akár külön is/.

Egy-egy mesét – az elmélyítés,

- az azonosulás,
- a megértés érdekében hosszabb ideig ismétlünk; kezdetben eszköz nélkül, később különböző eszközökkel.

Az általunk szervezett irodalmi tevékenységek:

- mondókázás, szólások, népi bölcsességek, névcsúfolók
- verselés – a mindennapi élethez kapcsolódóan
  - az ünnepekhez kapcsolódóan
- mesélés – mindennapos mesemondás
  - a kéthetes ciklusban szervezett mesemondás /minimum 4 alkalommal/
  - a gyermekek egyéni vagy kisebb csoportjának kívánságára
- bábozás – az óvónő bábjátéka
- az óvodai /fiók/ könyvtár használata
- színházi és bábelőadások

Forrásanyag: Csoportonként 35-40 db-ból álló könyvtár

Hild Viktor Városi Könyvtár fiókkönyvtára az óvodában 300 db-ból álló

Gyermekirodalom

Tanulás a vers-mesében

Az irodalmi tevékenységekben az érzelmi biztonságot és az anyanyelvi fejlesztést segítjük az utánzásos, minta-, és modellkövető tanulási formával.

**9.5 RAJZOLÁS, MITÁZÁS, KÉZI MUNKA – NÉPI KISMESTERSÉGEK Alkossunk! –
ötletgazdagon** „Rajzoljátok le örömtöket,
/az érzelmi nevelés jegyében/ *bánatotokat,*

álmaitokat!...

Képzeldjétek!

Találjátok fel!

Alkossatok!

Éljétek!...”

/Bernárd Monthuber/

Az alkotás – az ábrázolás eszközeivel – a gyermekek önkifejezésének legjelentősebb módja, hiszen verbális készségeik 3-6 éves korban még nem teljesen kialakultak.

Ezért óvodásaink számára sokféle lehetőséget és technikát kínálunk az érzelmeit ilyen módon történő kifejezéséhez.

Célunk: hogy óvodásaink az ábrázolás eszközeivel

- legyenek képesek a szabad önkifejezésre, jelenítsék meg fantáziájukat;
- bátran próbálkozzanak a technikákkal – kreatívan alkalmazzák, akár ötvözzék azokat, egyéni képességeik és érzelmeik szerint;
- ismerjék és becsüljék a nemes, természetes anyagokat; a népi kismesterségek – néphagyományok örök értékeit;
- becsüljék saját és egymás alkotásait.

Gyönyörködjenek a műalkotásokban, környezetük szépségeiben.

Feladatunk:

- A vizuális önkifejezés feltételeinek megteremtése /eszköz, hely/.
- Valódi élmények, változatos anyagok, technikák biztosításával az alkotókedv felkeltése, megőrzése.
- A természetes anyagok tapasztalati úton történő megismerése; a népi kismesterségek megszerettetése.
- A gyermekek alkotásainak gyűjtése, megőrzése, értéként kezelése.
- Esztétikus környezet megteremtésével esztétikai érzékük, ízlésviláguk alakítása; műalkotások megismeréséhez lehetőségek biztosítása.

Óvónői magatartásunk:

- Ügyelünk saját megjelenésünk és környezetünk jó ízlést alakító esztétikumára.
- A gyermekek alkotásaihoz nem adunk sémákat; nem minősítjük az alkotások eredményét /negatívan semmiképp!/, így érvényesítjük az alkotófolyamat, a tevékenység örömet.

- A mi kezünk nyomán folyamatosan születnek alkotások, saját alkotókedvünkkel ösztönözzük a gyermekek cselekvéses aktivitását.
- A rácsodálkozásra, a szép iránti érdeklődés felkeltésére szintén modellként hatunk.

A tevékenység gyakorlata:

Az alkotó tevékenységet a gyermek fontos kifejező eszközének tekintve – korszerű irányítás mellett, ahol maga a tevékenység a fontos – a képességek fejlődése, az esztétikai érzékenység megalapozása az eredmény.

A gyermekeknek a csoportokban kialakított „műhely sarkokban” a játékidőben bármikor rendelkezésre állnak a különböző eszközök, anyagok, szerszámok, amelyeket szabadon használhatnak a megismert technikák gyakorlására, alkotásaik létrehozására.

Az általunk szervezett alkotótevékenységek, technikák:

- építés síkban és térben
- mintázás – kézzel, koronggal és egyéb eszközökkel
- képalakítás fekvő, álló felületen
  - rajzolással
  - festéssel
  - kollázssal, montázssal, monotípiával, dúcnyomással, viaszkarcolással...
- Kézi munka – népi kismesterségek
  - Szövés
  - Fonás, Kötélverés
  - Gyöngyfüzés
  - Nemezelés
  - Gyertyaöntés-mártás
  - Textilfestés
  - Berzselés, írókázás
  - Korongozás
  - Hajtogatás
  - Varrás...

Tanulás az alkotó tevékenységekben

A tanulási formák az alábbi sorrendben érvényesülnek:

Utánzásos és modellkövető magatartás a szokások kialakításában.

Spontán tapasztalatszerzés útján.

Gyakorlati probléma és feladatmegoldással.

Az óvodapedagógus által irányított megfigyeléssel, tapasztalatszerzéssel.

A gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzéssel.

9.6 KÖRNYEZŐ VILÁG MEGISMERÉSE - Fedezzük fel a világot! – tevékenyen /a komplex személyiségfejlesztés jegyében/

*„ A természet varázsát ontja bőven.
Ó nincs a földön oly silány anyag,
A fűben, a virágban és a kőben.
Mely így vagy úgy ne szolgálná javad;
De nincs oly jó, melybe ne volna vész,
Ha balga módra véle visszaélsz!”
/Shakespeare/*

Az óvodáskorú gyermek számára a szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezet jelenti a világot. A világ felé egész figyelmével fordul; a körülötte lévő személyek, élőlények, jelenségek, történések, dolgok, tárgyak felé. Számára természetes az ezekkel való ismerkedés, tapasztalatszerzés.

Célunk: hogy óvodásaink

- Legyenek együtt élő – cselekvő részesei az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetnek; abban tudjanak jól tájékozódni, eligazodni,
- Természetes megnyilvánulásaikban éljen a környezet szeretete, ismerete, óvása, védelme;
- Ismerjék és használják mindennapjaikban a népi gyökerekből merített értékeket.

Feladatunk:

- Tevékeny, élmény gazdag, egyéni megtapasztalásokat, segítő élethelyzetek megteremtése.
- A körülöttünk lévő világ sokoldalú megfigyeltetése, megismertetése, alapozva a gyermekek érdeklődésére, biztosítva az önálló felfedezés lehetőségét is.

Óvónői magatartásunk:

- Kíváncsi, kiváró, együttműködő, példamutató magatartásukkal felkeltjük és folyamatosan ébren tartjuk a gyermekek érdeklődését a környezet iránt.
- Reális, korszerű ismereteinkkel segítjük a környezetből érkező ingerek értelmezését; ismereteink folyamatos megújításával – a „nem tudom, de utána nézek” felvállalásával – igyekszünk megfelelni a „mai gyermekek” érdeklődésének.
- Elfogadjuk a gyermekek tévedéseit, ösztönözzük őket az újrapróbálkozásokra, korrigálásra.
- Környezettudatos magatartással nevelünk környezetvédelemre.
- Hittel közvetítjük a néphagyományokat.

A tevékenység gyakorlata

FREINET gondolatával vállaljuk:

„Nem az életnek, hanem a megszervezett élet által tanulunk.”

A környező világ megismerése, szervezett tevékenységek:

Biztosítjuk a gyermekek számára a

- tapogatózó kísérletezést,
- megtapasztalást,
- felfedezést,
- megfigyelést,
- aktív, cselekvő munkálkodást,
- /magasabb rendű/ gondolkodási műveletek gyakorlását;

az otthonról hozott

az óvodán belül és

az óvodán kívül merített témákban;

önmaguk megismerésétől a szűkebb – tágabb természeti, társadalmi környezet elemeinek megismeréséig, matematikai tapasztalatok megszerzéséig;

pl. – testünk, gyermekek – felnőttek – család /védelme, munkája, kapcsolatai, örömei/;

- mindennapok, ünnepek

/környezetünk rendje, tortasütés, ajándékozás./;

- környezetünk tárgyai – anyagai

/játék tárgyak, népi eszközök, technikai csodák/;

- növények, állatok, a természet egyéb adottságai, őselemei; kincsei

/megismertetés, megszerettetés, védelem/;

/gyakorlókert, elő sarok,

arborétum; - mezőgazdaság – akvárium, terrárium, udvar –kert, tanya, vadspark, állat-kert/;

- évszakok – jelenségek, változások

/jellemző jegyei – szépségei, örömei, alkalmazkodás/

- óvoda, óvodán kívüli világ

/a mi csoportunk, a többi csoport/; lakhelyünk-városunk; közlekedés; érdekes munka-helyek; a népi kultúra működő színterei, egyéb kultúra; sport/;

Tanulás a világ felfedezése közben

A gyermek cselekvő aktivitását alapul véve a környezet megismerése során minden tanulási forma azonos hangsúllyal érvényesül.

10. A FEJLŐDÉS VÁRHATÓ JELLEMZŐI AZ ÓVODÁSKOR VÉGÉRE

„Aki látja ugyan a játszó gyerek lelkesedését, próbálkozását, ötleteit, hallja vidám beszélgetéseit, dalait, verseit, érzékei játékának érzelmi, erkölcsi gazdagságát és mégsem hiszi, hogy megvalósul a gyermeki személyiség kibontakozása, harmonikus, sokoldalú fejlődése, az nem bízik a jövőben!”

*/Zsámboki Károlyné
Horváthné Szigligeti Adél/*

Óvodai nevelési programunk megvalósításával lehetőséget biztosítunk az alapprogramban az óvodáskor végére megjelölt várható fejlődési jellemzők elérésére;

Az általunk megfogalmazott célok illetve gyermekkép alapján az alábbiak kiemelését tartjuk fontosnak:

- egészségesek, érzelmileg kiegyensúlyozottak;
  - önfeledten játszanak,
  - szívesen, bátran, változatosan mozognak,
  - felszabadultan énekelnek,
  - élménygazdagon verselnek, mesélnek, modókáznak,
  - ötletgazdagon alkotnak,
  - tevékeny részesei a világ felfedezésének.
- Felismerik, és önállóan kielégítik, illetve késleltetik szükségleteiket.
- Önérvényesítésük mellett nyitottak a társas kapcsolatokra, közösségi élményekre, együttműködésre.
- Pozitív kapcsolatban állnak környezetükkel; természeti, kulturális, emberi értékekkel, néphagyományokkal.
- Viselkedésük, magatartásuk, nyelvi – kommunikációs fejlettségük, gondolkodásuk alkalmas a következő életmód sikeres megkezdéséhez.

11. KAPCSOLATOK

Célunk:

- A család felé nyitott, a családi nevelést kiegészítő – óvodai szolgáltatás, partnerkapcsolat működtetése – hatékony együttnevelés;
- Nyitás a világ felé, az óvodán kívüli, sokszínű lehetőségek megismertetése a gyermekekkel.

A demokratikus kapcsolattartás feladatai:

- Feltétel nélküli, elfogadó légkör megteremtése, odaforduló magatartás gyakorlása;
- A szülő jogai gyakorlásához a feltételek megteremtése /fórumok működtetése/;
- A partnerkapcsolat kiteljesítése a nevelés kapcsán /hagyományos fórumokon kívüli tartalmas együttlétek biztosítása/;
- Ösztönözzük a nem hagyományos fórumokon való szülői részvételt – példaadással – a magunk aktív részvételével;
- Folyamatosan keressük az óvodán kívüli kapcsolatok megújításának lehetőségeit;
- Rendszeresen figyelemmel kísérjük az óvodás korosztályt érintő programokat – azok között igényesen válogatunk;
- Segítjük a szakszolgálatok munkáját /szervezéssel, határidők betartásával.../.

TEVÉKENYSÉG GYAKORLATA - Óvodán belüli kapcsolattartás – a családdal

Nevelőmunkánk a szülők hatékony közreműködése nélkül nem lehet teljes.

Nélküle az óvodapedagógus minden igyekezete, legjobb tudása, hozzáértése is kudarcot vall.

Együtműködésünk alapelvei

- A család és óvoda, a két nevelési tér – a nevelés két alapvető, legerősebb, leghatékonyabb tényezője – közös nevezőjének megtalálására törekszünk;
- A szülőkhöz az együttnevelés szándékával, segítőkészséggel közelítünk, pedagógiai kultúrájuk fejlesztésével tapintatosan, türelmesen, empatikusan próbálkozunk;

- A szülők közvetlenül beleszólhatnak minden, a gyermekeinket érintő kérdésbe, bátran kérdezhetnek, véleményt nyilváníthatnak;
- A működő fórumokat, kapcsolattartási módokat mennyiségileg, minőségileg – folyamatosan – fejlesztjük.

Az együttműködés fórumai

Előzetes családlátogatás / igény esetén/

- Óvodába kerülés előtt az anamnézis felvétele;
- A bizalom elnyerése, szülő – gyermek szorongásának feloldása;
- Az óvónő – gyermek szeretetkapcsolat megalapozása;

Szükség szerinti családlátogatás /a 3-4 év folyamán, pl.: iskola előtt álló gyermekeknél/;

Családtaggal /apa, anya, nagymama, testvér/ történő befogadás..

Szülői értekezletek:

- Új szülők részére:
  - Az óvoda nevelési programjának megismerése,
  - Kérdések, válaszok
  - A gyermek csoportbeosztásának ismertetése.
- Csoportos szülői értekezlet:
  - Az egész csoport vagy egyes szülők /5-6 fős csoportok/ részére,
  - Kiemelt nevelési témák feldolgozása /esetmegbeszélések, játékok/,
  - A szülők kisebb-nagyobb csoportját érintő – azonos nevelési problémák feldolgozása
- Réteg szülői értekezletek:
  - Iskolába menő gyermekek szülei részére -
praktikus tanácsok; iskolaérettség
  - Vízhezszoktató programban résztvevő gyermekek szülei részére -
a mozgásprogram ismertetése

Fogadóórák: a szülők kérésére vagy az óvónők kezdeményezésére

- személyre szóló tájékoztatás a gyermek fejlődéséről – a szülők kérdései ill., a fejlődési napló feljegyzései alapján,
- az együttnevelés módjainak keresése, együttgondolkodás a gyermek optimális fejlesztéséről.

Ez esetenként a szülőnek a csoportban tett látogatásához kapcsolódik; a beszélgetés mindkét óvónő jelenlétében történik.

Játzóház:

- őszhöz, ill.: az ünnepekhez kapcsolóan /évi 3 alkalommal/ a családok számára a szabadidő hasznos eltöltésére; kreatív ötletek nyújtására.
- a szülők és gyermekek ismerkedése saját és más óvónőkkel – „más” körülmények között,
- népszokások, néphagyományok ápolása.

Kerti parti: (érdeklődés esetén)

- játékonysági rendezvény az évente kitűzött óvodai fejlesztési cél megvalósítása érdekében,
- a szülők ismerkedése egymással,
- a szülők ismerkedése az óvónőkkel „más” körülmények között.

A közös élmények a felnőttek közösségét /szülők, óvónők, dajkák/ erősítik.

Nyilvános ünnepekben:

- anyák napja,
- nagyok búcsúztatása, - évzáró
- pünkösdi, családi sportnap

a pünkösdi népszokások ápolása:

- pünkösdi király és királyné választás, közös tartalmas szabadidős program;
  - népi sport játékokból ügyességi, gyorsasági versenyek,
  - vásár,
  - táncház,
- a családok ismerkedése, barátságok kialakítása,
a család – óvoda kapcsolat erősítése.

Nevelési időn kívüli térítés nélküli szolgáltatás:

- Hittan – az eddigi évek felmérései alapján nincs rá igény, /amennyiben igény lesz biztosítjuk a helyet/.

Óvodán kívüli kapcsolattartás:

Tagóvodákkal: előadások, fórumok, óvodai szintű rendezvények, gyermekek részére meghirdetett pályázatok.

Iskolával: a szomszédos II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola

Tartalmi kapcsolat:

- A leendő első osztályosok évnnyitó műsora
- Volt óvodásaink alkalmi műsorai
- Leendő elsős tanítónők látogatása a legnagyobbak megismerése érdekében,
- Leendő elsősök óralátogatása az első osztályokban,
- Az új elsősök visszalátogatása az óvodába:
  - Félévi értékelés bemutatása,
  - Nostalgizálás, a volt csoporttal közös élmények felidézése,

Pedagógiai Intézettel – a továbbképzések, pedagógus könyvtár

- EPSZ
- pszichológiai szaktanácsadás
  - előadások, fórumok tartása
  - fejlesztő pedagógus- vizsgálatok ; ill. szükség szerint
  - logopédus – vizsgálatok, fejlesztések

Pedagógiai Szakszolgálattal - Szakértői Bizottság igénybevétele iskolaérettségi vizsgálat alkalmával

Egészségügyi szolgáltatóval:

- Óvoda-orvos – védőnő (éves munkaterv alapján)
- Fogászati szűrés

Gyermekjóléti Szolgálat: a gyermekvédelmi felelős közreműködésével.

Közművelődési és közintézményekkel:

- Színház /mozi/	-Uszodák
- Tájház – Szolnok	- Sportcsarnok
- Múzeumok – Szolnok	-Szabadidő és Sport Centrum
- Művelődési Központok:	- Vadaspark - Abony
- Kiállítóterem	- Napsugár Gyermekház – Szolnok
- NEFAG-Erdei óvoda	- Városi Gyermekkönyvtár
- Pályázatok: - felnőtt: szakmai	

Óvodánk névválasztása – a „Nyitnikék” – egyik indítéka a világ iránti nyitottságunk, odafordulásunk jelzése volt, mert meggyőződésünk, hogy ez működésünk fontos követelménye.

A vizsgálatok eredményeit jegyzőkönyvbe rögzítjük, amik a pedagógiai működési terv mellett óvodánk elsőszámú dokumentumai.

FELHASZNÁLT IRODALOM

/A legfontosabb alapidokumentumok, törvények, szakirodalmak/

- ÓVODAI NEVELÉS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJA
- FOGYATÉKOS GYERMEKEK ÓVODAI NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEI
- NEMZETI, ETNIKAI KSEBBSÉG ÓVODAI NEVELÉSÉNEK IRÁNYELVEI
- Közalkalmazottak Jogállásáról szóló 1993. évi XXXIII. Törvény
- 1993. évi LXXIIX. Törvény a közoktatásról
- Eperjesy Barnáné – Zsámboki Károlyné: FREINET ITT ÉS MOST
- Mérei – V: Binet: Gyermeklélektan
- Ágoston – Nagy – Orosz: Méréses módszerek a pedagógiában. /Tankönyvkiadó Bp. 1979/
- Gergely Ildikó Mit, miért, hogyan, - Módszertani füzet óvodapedagógusoknak /REDACT 2000, Oktatási és Szolgáltató Bt.
- Körmöczi Katilin: Óvodapedagógiai kislexikon Bp. 2005